

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«СИНЕРГЕТИКА
У ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ»**

21 травня 2021 року

Запоріжжя – 2021

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Запорізького національного університету (протокол № 11 від 23 червня 2021 року)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ФРОЛОВ М. О. – голова оргкомітету, д. істор. н., професор, ректор Запорізького національного університету

МОРОШКІНА Г. Ф. – заступник голови оргкомітету, к. філол. н., доцент, декан факультету іноземної філології Запорізького національного університету

ЄНІКЄЄВА С. М. – заступник голови оргкомітету, д. філол. н., професор, завідувач кафедри англійської філології Запорізького національного університету

ДОМБРОВАН Т. І. – д. філол. н., професор, завідувач кафедри англійської філології та перекладу Українсько-німецького інституту Одеського національного політехнічного університету

ПІХТОВНИКОВА Л. С. – д. філол. н., професор, професор кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», професор кафедри німецької філології та перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ЗАЦНИЙ Ю. А. – д. філол. н., професор, професор кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю. М. – к. філол. наук, ст. викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування, заст. декана з наукової роботи факультету іноземної філології Запорізького національного університету

ЗАЛУЖНА М. В. – к. філол. н., доцент кафедри англійської філології Запорізького національного університету

До збірника увійшли тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Синергетика у філологічних дослідженнях», що проходила 21 травня 2021 року в Запорізькому національному університеті. Конференція має на меті сприяти розвитку синергетичної парадигми в сучасній лінгвістичній науці.

Адресовано науковим працівникам, викладачам, аспірантам, студентам філологічних спеціальностей.

Відповідальність за достовірність фактичних даних, коректність цитувань, науковий рівень та мовно-стилістичне оформлення матеріалів несуть автори публікацій.

Тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Синергетика у філологічних дослідженнях» : Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 91 с.

ЛІНГВОСИНЕРГЕТИЧНА МОДЕЛЬ ЕВОЛЮЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ

Великі можливості для пізнання як цілісної картини світу, так і окремих її ланок відкриває синергетика – наука про саморозвиток складних динамічних систем, що складаються з досить різномірних елементів. Синергетика передбачає такі облігаторні умови для саморозвитку:

- віддаленість системи від стану рівноваги, її суперечливість та істотну нелінійність;
- ієрархічність системи (мінімум два взаємозв'язаних рівні);
- здатність цих рівнів моделювати один одного та оточуюче середовище; відкритість системи (спроможність сприймати зовнішню інформацію та енергію);
- дисипативність (здатність позбавлятися від непотрібної енергії, інформації та передавати її далі) [Піхтовнікова 2018].

Відповідно до наших уже проведених та подальших досліджень будемо вважати, що прислів'я належать до складноорганізованих синергетичних систем, ситуаційними їх девіаціями слугують нові тексти, жанри, дискурси.

Прислів'я породжуються в тих чи інших ситуаціях і з часом, модифікуючись, повертаються до подібних, але дещо інших ситуацій. При цьому призначення прислів'їв у модифікованому образі змінюється. Вони нагадують долю термінів, що трансформуючись та детермінологізуючись, змінюють свої пареміологічні позиції, розширюють семантичну навантаженість. Під структурно-семантичними девіаціями розуміємо насамперед динамічні модифікації поверхневої та глибинної структур англomовних прислів'їв. Їх основними дієвими чинниками вважатимемо зміст атракторів та репелерів в англomовних дискурсах. Системний аналіз англomовних прислів'їв уможливив

конструювання лінгвосинергетичної моделі їх еволюції, графічна інтерпретація якої наведена на рисунку 1.

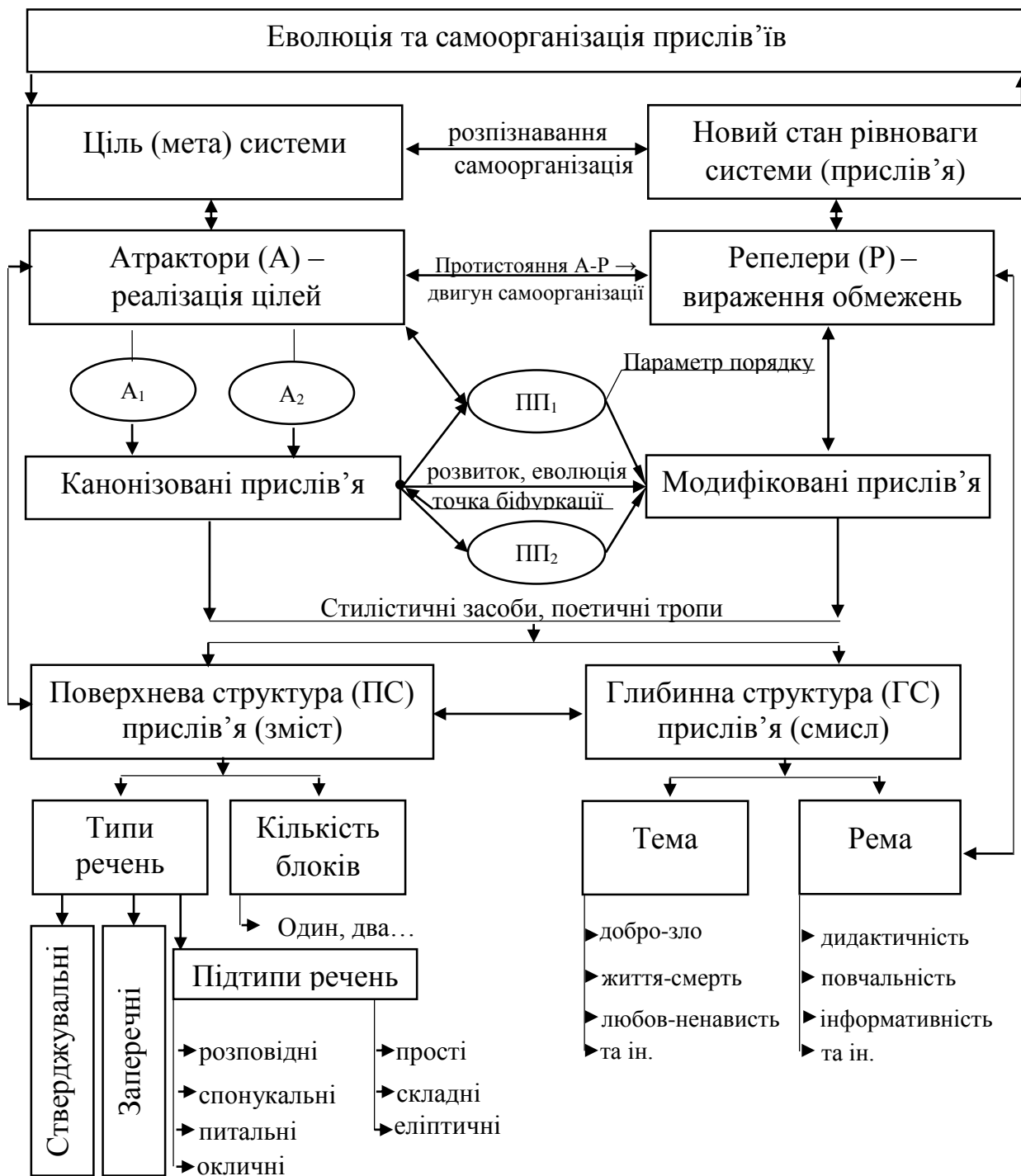

Рис. 1. Лінгвосинергетична модель еволюції англомовних прислів'їв

З огляду на модель, яку ми сконструювали, репрезентовану на рисунку 1, аналізуємо процес еволюції англомовних прислів'їв під час переходу їх від

канонізованого стану до модифікованого. Для досягнення нової цілі, до якої спрямовує прислів'я атрактор, вона як система, що містить інтелектуальний елемент - автора, змушена використовувати єдиний можливий свій параметр (чи групу параметрів) розвитку. Він повинен бути відносно рухливим, доступним до змін, мало залежати від вимог репелера та не суперечити цілям системи. Також він повинен узгоджуватися з атрактором - це параметр порядку (ПП) системи, що самоорганізується. У наших дослідженнях виділено дві групи параметрів порядку (на схемі це позначено ПП1 та ПП2, а їх наповнення було подано раніше). Відхилення, розгалуження в процесі розвитку прислів'їв накопичуються в точках біфуркації (див. рис. 1), де й відбувається вибір одного з можливих подальших способів їх розвитку (приклади таких розгалужень ми розглянули вище). Поблизу точок біфуркації фокусуються зміни та формуються обмеження під впливом параметрів порядку, що характеризуються, до того ж. кількісними та якісними показниками (про це мова йтиме в наступному підрозділі). Отже, так забезпечується перехід до нової рівноваги та появи нових оказіональних варіантів прислів'їв. Підсумовуючи вищенаведені викладки, констатуємо, що явище модифікації верифікується дієвістю атракторів та репелерів, тобто останні є регуляторами еволюції прислів'їв, а їхнє протистояння слугує двигуном саморозвитку прислів'їв.

Поверхнева структура (ПС) - це безпосереднє спостереження, що характеризує план вираження прислів'їв. їх зміст, лексичний склад, синтаксичні зв'язки, лінійний порядок лексем. Глибинна структура (ГС) - це смисл прислів'я, що характеризується його тема-рема-тичною представленістю.

Результати наших досліджень довели відкритість паремійної системи англійської мови та здатність прислів'їв до модифікацій у різних ендозонах. Здатність прислів'їв до трансформацій спричинена прагматичною метою вплинути на реципієнта, що зумовлює необхідність виконання таких завдань: залучення його уваги, передавання певного ставлення та оцінки, вплив на читача, створення стилістичного ефекту для підвищення експресивності, емоційності, індивідуальності авторського стилю тощо.

Література

Піхтовнікова Л. С., Додрован Т. І., Єнікєєва С. М, Семенець О. О. Лінгвосинергетика : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / за заг. ред. проф. Л. С. Піхтовнікової. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2018. 296 с.

Овсянко О. Л. Структурно-семантичні модифікації англомовних прислів'їв у художньому та публіцистичному дискурсах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя. 2017. 270 с.